

5 Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 30

Η Μακεδονία, μια νέα ελληνική δύναμη

Οι Μακεδόνες τον 4ο π.Χ. αιώνα απέκτησαν μεγάλη δύναμη. Ο βασιλιάς Φίλιππος Β΄ δημιούργησε ισχυρό στρατό και αντιμετώπισε με επιτυχία τους εχθρούς της χώρας του στον βορρά. Αργότερα νίκησε τους Αθηναίους και τους Θηβαίους στη Χαιρώνεια (338 π.Χ.) και ανέλαβε αρχηγός της εκστρατείας εναντίον των Περσών. Το σχέδιο αυτό όμως ματαιώθηκε, γιατί ο ίδιος δολοφονήθηκε.

Οι Μακεδόνες έζησαν για πολλά χρόνια χωρίς να έχουν επαφές με τους άλλους Έλληνες. Ήταν μάλιστα αναγκασμένοι να πολεμούν συνεχώς εναντίον των βόρειων γειτόνων τους. Από τα χρόνια όμως των Περσικών πολέμων άρχισαν να έχουν επαφές με τους κατοίκους της νότιας Ελλάδας και να δημιουργούν εμπορικές σχέσεις.

παραταγμένη: με τάξη, με σειρά.

το χρυσωρυχείο: το μεταλλείο από το οποίο βγάζουν χρυσάφι.

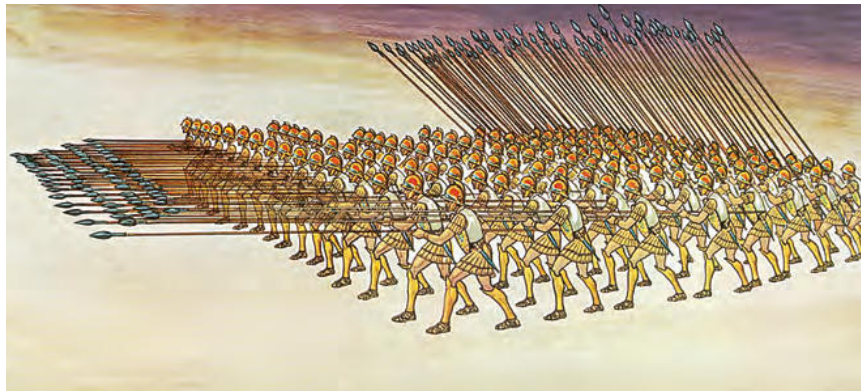

με επιείκεια:
χωρίς
αυστηρότητα.

2. Το μνημείο του λιονταριού που στήθηκε στη Χαιρώνεια προς τιμήν των Θηβαίων ιερολογιτών που σκοτώθηκαν στη μάχη

3. Η μακεδονική φάλαγγα (αναπαράσταση)

Μεγάλη δύναμη απέκτησε η Μακεδονία, όταν πήρε την εξουσία στα χέρια του ο Φίλιππος Β' (359 π.Χ.). Ο Φίλιππος από την πρώτη στιγμή προσπάθησε να δημιουργήσει ισχυρό στρατό. Εφοδίασε τους στρατιώτες με μικρή ασπίδα και μακρύ δόρυ, τη σάρισα, που είχε μήκος 5 μέτρα περίπου. Η μακεδονική φάλαγγα, όταν βιάδιζε παραταγμένη, έμοιαζε με φρούριο που κινείται. Πολύ ισχυρό ήταν και το ιππικό.

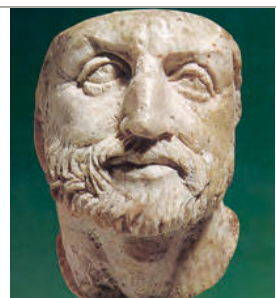
Πέτυχε έτσι όχι μόνο να αντιμετωπίσει τους βόρειους γείτονές του, αλλά και να απλώσει την κυριαρχία του κράτους του σε όλη την περιοχή της Μακεδονίας και της Θράκης. Τα χρυσωρυχεία του Παγγαίου τον βοήθησαν να κόψει νομίσματα και να φέρει οικονομική ανάπτυξη στο κράτος του. Η Πέλλα, η πρωτεύουσα του κράτους, έγινε μεγάλο οικονομικό και πνευματικό κέντρο.

Ο Φίλιππος θέλησε να κυριαρχήσει και στη νότια Ελλάδα. Ως αφορμή βρήκε κάποια διαμάχη των κατοίκων που ζούσαν στις περιοχές γύρω από το μαντείο των Δελφών. Όταν ο στρατός του πέρασε τις Θερμοπύλες, οι Θηβαίοι και οι Αθηναίοι κατάλαβαν ότι κινδυνεύουν. Πήραν τότε την απόφαση να τον εμποδίσουν. Η μεγάλη σύγκρουση έγινε στη Χαιρώνεια (338 π.Χ.). Στη μάχη αυτή νίκησε ο Φίλιππος, ενώ διακρίθηκε κι ο γιος του Αλέξανδρος πολεμώντας στην πρώτη γραμμή.

παράθεμα 1 Η αλλαγή της συμπεριφοράς του Φιλίππου

Μετά τη μάχη της Χαιρώνειας, ο Φίλιππος γιόρτασε με τους φίλους του τη νίκη του και στη συνέχεια βιάδισε ανάμεσα στους αιχμαλώτους· άρχισε μάλιστα να κοροϊδεύει τη δυστυχία τους. Ο ρήτορας Δημάδης, που ήταν και αυτός μεταξύ των αιχμαλώτων, μίλησε με θάρρος και έκανε μια παρατήρηση αρκετή να σταματήσει την περηφάνια του Μακεδόνα βασιλιά. Λένε λοιπόν ότι του είπε: «Βασιλιά, η τύχη σου χάρισε τον ρόλο του Αγαμέμνονα κι εσύ δεν ντρέπεσαι να συμπεριφέρεσαι έτσι;». Ο Φίλιππος τότε κλονίστηκε και άλλαξε τη συμπεριφορά του. Έτσι άφησε στην άκρη την αλαζονεία του και θαύμασε τον άνθρωπο που του μίλησε με τόσο θάρρος. Τον ελευθέρωσε από την αιχμαλωσία και τον πήρε κοντά του. Τέλος χάρη στον Δημάδη πείστηκε ν' αφήσει ελεύθερους όλους τους αιχμαλώτους χωρίς λύτρα, άλλαξε μάλιστα στάση και έκανε φιλία και συμμαχία με τους Αθηναίους.

Διόδωρος Σικελιώτης, Ιστορική Βιβλιοθήκη, ΙΣΤ', κεφ. 87 (διασκευή)

4. Μικρό κεφάλι από ελεφαντόδοντο, που ταυτίζεται με το πρόσωπο του Φιλίππου. (Βεργίνα, Αρχαιολογικό Μουσείο)

Ο Φίλιππος φέρθηκε στους νικημένους με *επιείκεια*. Συγκάλεσε μάλιστα συνέδριο στην Κόρινθο, όπου συμμετείχαν πολλές ελληνικές πόλεις εκτός από τη Σπάρτη. Εκεί, τον ανακήρυξαν αρχηγό στην εκστρατεία που σχεδίαζε να κάνει εναντίον των Περσών. Ήθελε να τους τιμωρήσει για τις καταστροφές που είχαν προκαλέσει στην Ελλάδα. Την άλλη χρονιά όμως δολοφονήθηκε και βασιλιάς της Μακεδονίας έγινε ο Αλέξανδρος (336 π.Χ.), που οι ιστορικοί για τη μεγάλη προσφορά του στον πολιτισμό τον ονόμασαν Μέγα.

παράθεμα 2 Η μεταμόρφωση των Μακεδόνων από τον Φίλιππο

5. Χρυσή λάρνακα με το έμβλημα των Μακεδόνων βασιλιάδων (Βεργίνα, κτίριο προστασίας βασιλικών τάφων)

Ο Αλέξανδρος σ' έναν λόγο του λέει στους Μακεδόνες:

«Ο Φίλιππος σας βρήκε νομάδες και φτωχούς, τους πιο πολλούς ντυμένους με δέρματα ζώων, να βόσχετε τα λιγοστά πρόβατά σας πάνω στα βουνά και να τα υπερασπίζετε προβάλλοντας αδύναμη αντίσταση στους γείτονές σας. Σας έντυσε με ρούχα υφασμάτινα αντί για δέρματα και σας κατέβασε από τα βουνά στις πεδιάδες και σας έκανε άξιους να αντιμετωπίζετε στη μάχη τους βαρβάρους που κατοικούν στα σύνορά σας και να στηρίζετε πια στο θάρρος σας πιο πολύ παρά στα οχυρώματα. Σας έκανε κατοίκους των πόλεων και ανθρώπους πολιτισμένους με την προσφορά σωστών νόμων και συνηθειών».

Αρριανός, *Αλεξάνδρου Ανάβαση*, Ζ', 9, 2 (διασκευή)

παράθεμα 3 Η Βεργίνα και τα μνημεία της

Η Βεργίνα έγινε γνωστή χάρη στον αρχαιολόγο Μανόλη Ανδρόνικο, που έκανε ανασκαφές και αποκάλυψε το 1977 τρεις βασιλικούς τάφους και πολλά άλλα ευρήματα. Όλα αυτά βεβαιώνουν ότι η Βεργίνα δεν είναι άλλη από τις Αιγές, την πρώτη πρωτεύουσα του Μακεδονικού κράτους. Έθιμο ιερό όριζε να θάβονται εκεί οι Μακεδόνες βασιλιάδες. Οι τάφοι της Βεργίνας έχουν έναν υπόγειο προθάλαμο και μια λαμπρή πρόσοψη*. Στον μεγαλύτερο τάφο υπήρχε μαρμαρίνη σαρκοφάγος* και μέσα σ' αυτή χρυσή λάρνακα με τα καμένα οστά του νεκρού και ένα θαυμάσιο χρυσό στεφάνι. Απ' όλα αυτά ο Ανδρόνικος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο τάφος ήταν βασιλικός και ανήκε πιθανότατα στον Φίλιππο Β', τον πατέρα του Αλέξανδρου.

* η πρόσοψη: η μπροστινή όψη ενός κτιρίου, η φάτσα.

* η σαρκοφάγος: η λάρνακα στην οποία τοποθετούσαν τον νεκρό, το φέρετρο.

Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα, τόμος 14ος, σ. 91-92

6. Η είσοδος στον χώρο των βασιλικών τάφων που ανακαλύφθηκαν στη Βεργίνα

1. Ποιοι ήταν οι λόγοι που βοήθησαν το κράτος της Μακεδονίας να γίνει μεγάλο και δυνατό;
2. Γιατί, κατά τη γνώμη σου, η Σπάρτη δεν πήρε μέρος στο συνέδριο της Κορίνθου; Τι ήθελαν να δείξουν με αυτή την απόφασή τους οι Σπαρτιάτες;